

ביזה

ניתוחי אירוע

איזע 1 - "נמכר מנכ"ל"

תיאור האירוע

במהלך פעילות מבצעית לסריקת אמל"ח בכפר, נכנס כוח לוחמים לחנות מקומית. המשימה הוגדרה כהחרמת נשק וחומרי נפץ בלבד. יום לאחר מכן, הבחין המפקד כי אחד הלוחמים מחזיק בציד (אלות, מצתים ונפצים) שאינו אמל"ח צבאי. מתחקיר וצפייה במצלמות האבטחה עלה כי החיילים שברו מגירה ונטלו חפצים אישיים וצעצועים מהחנות ללא אישור. בחנות נמצא סכום כסף גדול בו הלוחמים לא נגעו.

שאלות לדין

- מה הייתה הגדרת המשימה, והאם נטילת הציד שירתה אותה או הפריעה לה?
- האם העובדה שהלוחמים לא נגעו בכסף הקיים בחנות מפחיתה מחומרת הגנבה של החפצים האחרים?
- איזה כשל ערכי מבטא המעשה של שבירת המגירה ונטילת ה"מזכרות"?

דגשי מפקד

- מקצועיות ודריכות מבצעית: ביזה היא כשל מקצועי המסיט את הקשב מהמשימה ופוגע בדריכות המבצעית. אירוע זה עלול לייצר "מדרון חלקלק" המוביל לתרבות של שקר והסתרה, השוחקת את האמון בלכידות המסגרת.
- דבקות במשימה: הפעלת הכוח נועדה להשגת מטרות הלחימה בלבד. הביזה היא ניצול לרעה של הכוח לטובת טובת הנאה פרטית המהווה חריגה מייעודנו כלוחמים.
- דיווח אמת ואמינות: דיווח אמת ומלא הוא נורמה מחייבת המהווה בסיס ללמידה ותיקון טעויות. הסתרה פוגעת ביכולת לסמוך זה על זה בזמן אמת ומשליכה על ביטחון הכוחות.
- משמעות תדמיתית: מעשה של לוחם בודד משקף את דמותו המוסרית של צה"ל כולו. חשיפת אירועים כאלו בתקשורת מהווה נשק תודעתי לאויב המערער את צדקת הדרך והלגיטימציה הבינלאומית.

איכא 2 - "נשך כלה נאמנה"

תיאור האירוע:

במסגרת שירות מילואים ברצועת עזה, מפקד נטל כלי נשק מסוג קלאצ'ניקוב שאותר בשטח אויב. הקצין לקח את הנשק במטרה לתלותו ביחידתו כמזכרת מהלחימה. הנשק הושב בסופו של דבר לרשות הצבא.

שאלות לדיון

- האם מניע של "מזכרת יחידתית" מבטל את הפסול שבנטילת כלי נשק ללא היתר?
- מהם הסיכונים הבטיחותיים והמבצעיים הטמונים בשימוש ובנשיאת נשק אויב שאינו מוכר?
- איזה כשל ערכי מבטא ?

דגשי מפקד

- הגדרת "שלל מלחמה": אמצעי לחימה או ציוד אויב שנתפס במהלך פעילות צבאית חייב להיות מתועד ומועבר לגורמים המוסמכים לפי הפקודות.
- מצפן ערכי: אירוע זה אינו עולה בקנה אחד עם המצפן הערכי שלנו וחורג מהפקודות והנהלים.
- "טשטוש גבולות": אירועים מסוג זה עשויים לגרום להתרופפות בדריכות הכוח וליצירת תמונת שווא ש"הכל מותר".

איכא 3 - "מעבר בין גבולות אחרים"

תיאור האירוע

מפקדים מזהים כי במהלך שהייה ממושכת בשטח לבנון כאשר הכוח ביצע משימות שונות בגזרת איו"ש ועזה לפני כן, לוחמים מתחילים להשתמש בציוד שננטש במבנים (כמו מים, מזון או ריהוט). בחלק מהמקרים, לוחמים נוטלים חפצים קטנים לביתם ביציאות מהשטח בטענה שמדובר ב"מזכרות" שננטשו ואין להן בעלים.

שאלות לדיון

- מהו הגבול בין שימוש בציוד לצורך מבצעי חיוני לבין נטילת ציוד לטובת הנאה אישית?
- כיצד המעבר בין גזרות והשחיקה בלחימה עלולים לטשטש את הגבולות הערכיים?
- מהי האחריות שלנו באירוע מסוג זה?

דגשי מפקד

- אחריות פיקודית: המפקד הוא המחסום האחרון בפני הידרדרות מוסרית. באחריותך לקיים שיח המחדד את הנורמות והקווים האדומים בכל מעבר ושלב לחימה. (למפקדים)
- ביזה כביזיון: כפי שקבע הרמטכ"ל אלוף אייל זמיר: "תופעת הביזה היא בזוויה ועלולה להכתים את צה"ל כולו". צה"ל לא יעבור על כך לסדר היום וכל מקרה ייחקר.
- הגדרת הראוי: מותר להשתמש בציוד לצרכים חיוניים של הכוחות בלבד ובלבד שהדבר נעשה לצורך מבצעי, אך יש להשאיר את הציוד במקומו בסיום השימוש. נטילת חפצים לבית נחשבת ביזה האסורה בחוק.

תיאור האירוע

במהלך פעילות צה"ל בדרום לבנון, פעל כוח לוחמים בכפר הנוצרי. בניגוד לכפרים השיעיים במרחב ששימשו כמעוזי טרור ופוננו, הכפר דבל לא פונה ותושביו המשיכו לחיות בו בתיאום עם צה"ל. במהלך שהות הכוח בכפר, תועדו לוחמים כשהם פוגעים בסמל דתי נוצרי. המעשה חרג מהפקודות, שכן הכוחות הונחו לכבד את תושבי המקום, לצמצם נזק לכפר ולשמור על יחסים תקינים עם האוכלוסייה המקומית שאינה מעורבת בלחימה.

שאלות לדין

- כיצד פגיעה בסמל דתי של אוכלוסייה שאינה מעורבת משפיעה על השגת מטרות הלחימה?
- האם וכיצד פעולה של לוחם בודד יכול להשפיע על המערכת כולה ועל הלגיטימציה של צה"ל לפעול בלבנון?
- מה הציפייה מחבר לצוות שרואה לוחם אחר פועל בצורה כזו?

דגשי מפקד

- מקצועיות ודריכות - מניעת שחיקה ותרבותית: פגיעה בסמלים דתיים או ברכוש שאינו קשור למשימה היא כשל מקצועי המעיד על טשטוש גבולות ועל שחיקה שעלולה להוביל ל"מדרון חלקלק" של חוסר משמעת ביחידה.
- דבקות במשימה: הפעלת הכוח הצבאי נועדה להשגת מטרות הלחימה ודיכוי האויב בלבד. פגיעה באוכלוסייה שאינה מעורבת או בסמליה אינה משרתת שום מטרה מבצעית.
- המשמעות התדמיתית והתודעתית: כל מעשה בשטח משקף את דמותה המוסרית של ישראל. אירוע כזה משמש כ"נשק תודעתי" בידי האויב כדי להציג את צה"ל כצבא שפועל נגד דתות אחרות, מה שפוגע בלגיטימציה של ישראל בעולם וביחסים עם קהילות ידידותיות במרחב.
- דיווח אמת ואמינות: חובת הדיווח על חריגות מהפקודות היא קריטית ללמידה ולתיקון. הסתרה של אירועים מסוג זה בתוך הצוות פוגעת באמון ובמרקם היחידתי.

כגיבו אלקסי - נצעים שלך...